Salten Kontrollutvalgservice
Postboks 54, 8138 Inndyr

Vår dato:	Jnr	ark
06.05.2022	22/493	417– 5.1

Medlemmer i Saltdal kommunes kontrollutvalg

INNKALLING TIL MØTE I KONTROLLUTVALGET

Møtedato: Fredag, 13. mai 2022 kl 09.30
Møtested: Fjernmøte ved bruk av Teams – Møtet strømmes i tillegg

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
15/22	Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 5. april 2022
16/22	Oppfølgning av kommunestyrets vedtak: Forvaltningsrevisjon Selvkost vann og avløp
17/22	Oppfølgning av kommunestyrets vedtak: Eierskapskontroll Vensmoen Eiendom AS
18/22	Redegjørelse fra administrasjonen: Om kommunens håndtering av mobbing i grunnskolen
19/22	Orienteringer fra revisjon og sekretariat
20/22	Eventuelt

Eventuelle forfall bes meldt leder eller sekretariat (470 37 452)

Rognan, 6. mai 2022

Paal Robert Haagensen (s)
Leder kontrollutvalget

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Kopi sendes: Ordfører, kommunedirektør, Salten kommunerevisjon IKS, varamedlemmer i kontrollutvalget til orientering (møter kun etter særskilt innkalling).

Salten Kontrollutvalgservice
Postboks 54, 8138 Inndyr

Vår dato:	Jnr	ark
06.05.2022	22/494	417– 5.3

SAK 15/22

Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 5. april 2022

Saksgang:	Møtedato:
Kontrollutvalget	13.05.2022

Vedlegg:

- Protokoll fra kontrollutvalgets møte 5. april 2022

Bakgrunn for saken:
Protokoll fra forrige møte i kontrollutvalget legges frem for godkjenning.

Forslag til vedtak:
Protokoll fra kontrollutvalgets møte 5. april 2022 godkjennes.

Inndyr 6. mai 2022

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Salten Kontrollutvalgservice
Postboks 54, 8138 Inndyr

Vår dato:	Jnr	ark
05.04.2022	22/328	417– 5.4

PROTOKOLL – SALTDAL KONTROLLUTVALG

Møtedato: **Tirsdag, 5. april 2022 kl 09.00 – 10.15**
Møtested: **Møterom Kjelleren, Saltdal rådhus, Rognan**
Saksnr.: **09/22 – 14/22**

Til stede:
Trine Brændmo, nestleder
Mats Isachsen Angler, medlem
Gunnar Eriksen Johansen, medlem

Forfall:
Paal Robert Haagensen, leder,
Jeanette Steen Kristensen, medlem

Varamedlemmer:
Arnfinn Johansen møtte som vara for Jeanette Steen Kristensen
Ingen vara kunne møte for Paal Robert Haagensen

Øvrige:
Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor Tone Z. Hammerfall,
Forvaltningsrevisor Kai Andre Blix, Salten kommunerevisjon IKS
Sekretær for kontrollutvalget Lars Hansen

Godkjenning av innkalling
sakliste
Innkalling ble godkjent. Saksliste ble godkjent.

Merknader:
Ingen

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
09/22	Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 15. februar 2022
10/22	Oppfølgning av kommunestyrets vedtak: Forvaltningsrevisjon Selvkost vann og avløp
11/22	Oppfølgning av kommunestyrets vedtak: Eierskapskontroll Vensmoen Eiendom AS
12/22	Sak til drøfting: Tema for kommende forvaltningsrevisjon
13/22	Orienteringer fra revisjon og sekretariat
14/22	Eventuelt

09/22 Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 15. februar 2022

Forslag til vedtak:
Protokoll fra kontrollutvalgets møte 15. februar 2022 godkjennes.

Votering:
Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:
Protokoll fra kontrollutvalgets møte 15. februar 2022 godkjennes.

10/22 Oppfølgning av kommunestyrets vedtak: Forvaltningsrevisjon Selvkost vann og avløp

Forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget har i medhold av Forskrift om kontrollutvalg § 5 gjennomført en oppfølgning av kommunestyrets vedtak i sak 129/20 Rapport forvaltningsrevisjon: Selvkost vann og avløp

2. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte kommunestyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer .....

3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes kommunestyret til orientering.

Omforent forslag til vedtak:
Saken utsettes, og behandles i fjernmøte (Teams).

Votering:
Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:
Saken utsettes, og behandles i fjernmøte (Teams)

11/22 Oppfølgning av kommunestyrets vedtak: Eierskapskontroll Vensmoen Eiendom AS

Forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget har i medhold av Forskrift om kontrollutvalg § 5 gjennomført en oppfølgning av kommunestyrets vedtak i sak 3/20 Rapport eierskapskontroll Vensmoen Eiendom AS

2. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte kommunestyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer .....

3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes kommunestyret til orientering.

Omforent forslag til vedtak:
Saken utsettes, og behandles i fjernmøte (Teams)

Votering:
Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Saken utsettes, og behandles i fjernmøte (Teams)

12/22 Sak til drøfting: Tema for kommende forvaltningsrevisjon

Forslag til vedtak:
Saken legges frem for drøfting.

Omforent forslag til vedtak:
Tema for neste forvaltningsrevisjon blir Spesialundervisning. Bestilling i utvalgets neste møte.

Votering:
Omforen forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Tema for neste forvaltningsrevisjon blir Spesialundervisning. Bestilling i utvalgets neste møte.

13/22 Orienteringer fra revisjon og sekretariat

Revisor orienterte:

- Forvaltningsrevisjon: Salten kommunerevisjon har inngått samarbeid med Revisjon MidtNorge SA innen forvaltningsrevisjon, med det formål å kvalitetssikre sitt arbeid med forvaltningsrevisjon.
- Regnskapsrevisjon: Regnskapet ble levert kort tid etter fristen, og arbeidet med gjennomgang av dette er starta opp.

Sekretariatet orienterte:

- Det er nå foretatt tilsetting i stilling som seniorrådgiver i sekretariatet. Ronny Seljeseth har takket ja til stillingen.

14/22 Eventuelt

Mats Angler tok opp spørsmålet om hvor mange flyktninger er kommunen forberedt på å ta imot. Utvalget ber om en redegjørelse til neste møte.

Det fremkom ikke ytterligere saker til behandling.

Rognan, 5. april 2022

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Utskrift sendes:
Kontrollutvalgets medlemmer, varamedlemmer
Saltdal kommune v/ ordfører og kommunedirektør, Salten kommunerevisjon IKS

Salten Kontrollutvalgservice
Postboks 54, 8138 Inndyr

Vår dato:	Jnr	ark
06.05.2022	22/495	417– 5.3

SAK 16/22

Oppfølgning av kommunestyrets vedtak: Forvaltningsrevisjon Selvkost vann og avløp

Saksgang:	Møtedato:
Kontrollutvalget	05.04.2022
Kontrollutvalget	13.05.2022

Vedlegg:

a) Salten kommunerevisjon IKS, 27. oktober 2020: Rapport forvaltningsrevisjon Selvkost vann og avløp (utdrag – forside, sammendrag, konklusjon og anbefaling)
b) Salten kontrollutvalgservice, 11. november 2020: Saksfremlegg sak 23/22 Rapport forvaltningsrevisjon: Selvkost vann og avløp

Bakgrunn for saken:
Kommunestyret behandlet i sak 129/20 forvaltningsrevisjonen Selvkost vann og avløp. Rapporten (utdrag) og saksfremlegg er vedlagt saken.

I henhold til Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5 skal kontrollutvalget påse at kommunestyrets vedtak i tilknytning til behandlingen av rapporter om forvaltningsrevisjon følges opp. Kommunestyret fattet følgende vedtak i saken:

> *1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Selvkost – Vann og avløp er forelagt kommunestyret i Saltdal og tas til etterretning.*
> *2. Kommunestyret ber kommunedirektøren merke seg rapportens anbefalinger*

Anbefalingene i rapporten var som følger:

> *1. Utarbeide en langsiktig hovedplan vann og avløp*
>
> *2. Få oversikt over midlertidige forskjeller og korrekte avskrivninger.*

3. Kvalitetssikre og utarbeide kalkyler på timespris på utstyr og maskiner i egen maskinpark.

4. Få oversikt om kommunen har vedtak om 100% selvkost

5. Utarbeide et forslag til vedtak om 100 % selvkost, slik at underskudd kan fremføres.

6. Sørge for å nullstille alle negative selvkostfond der det ikke er fattet vedtak om 100% selvkost, dette må tapsføres.

Ut fra at saken er satt på dagsorden er kommunedirektøren, eller den kommunedirektøren bemyndiger, bedt om å møte i kontrollutvalget kl 09.00 for å redegjøre om den oppfølgning vedtaket har fått fra administrasjonens side. Det er bedt om at en skriftlig versjon av redegjørelsen deles ut til utvalgets medlemmer i møtet. I tillegg kan kontrollutvalget ha ønske om i stille spørsmål i tilknytning til saken.

Forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget har i medhold av Forskrift om kontrollutvalg § 5 gjennomført en oppfølgning av kommunestyrets vedtak i sak 129/20 Rapport forvaltningsrevisjon: Selvkost vann og avløp

2. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte kommunestyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer .....

3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes kommunestyret til orientering.

Behandling i møte 5. april 2022:

Omforent forslag til vedtak:

Saken utsettes, og behandles i fjernmøte (Teams).

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Saken utsettes, og behandles i fjernmøte (Teams)

Til behandling 13. mai 2022:

Skriftlig redegjørelse om oppfølgning av kommunestyrets vedtak er så langt ikke mottatt. Denne ettersendes så snart den foreligger.

Forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget har i medhold av Forskrift om kontrollutvalg § 5 gjennomført en oppfølgning av kommunestyrets vedtak i sak 129/20 Rapport forvaltningsrevisjon: Selvkost vann og avløp

2. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte kommunestyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer .....

3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes kommunestyret til orientering.

Inndyr, 6. mai 2022

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

a

SALTEN
KOMMUNEREVISJON

Forvaltningsrevisjon

-Selvkost-

vann og avløp

Saltdal kommune

Rapport Oktober 2020

Sammendrag

Salten Kommunerevisjon IKS har i denne undersøkelsen gjennomgått kommunens behandling av selvkostområdene for vann og avløp. Formålet er å vurdere om Saltdal kommune behandler selvkosttjenestene for vann og avløp i henhold til lov og forskrift. I tillegg vurderes hvordan Saltdal kommune kalkulerer sine internpriser innenfor selvkostområdet ved bruk av egen maskinpark?

Ved undersøkelsen forsøker vi å svare på følgende problemstillinger:

- ***Har Saltdal kommune beregnet henførbare kostnader til gebyrområdene korrekt, og gir selvkostkalkylene et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene?***
- ***Hvordan kalkulerer Saltdal kommune sine internpriser innenfor selvkostområdet ved bruk av egen maskinpark?***

Innsamlingen av data baserer seg på dokumentstudier av selvkostregnskap, regnskap, økonomiplaner, investerings- og vedlikeholdsplaner og intervju. Det er foretatt analyser og gjennomgang av selvkostkalkyler i Momentum[1] og gjennomgang av ressursstyringsprogrammet SmartDok.

Konklusjon

Etter gjennomgang av tilsendt dokumentasjon og samtaler med relevante personer i Saltdal kommune, så mener revisjonen at kommunen har jobbet godt med å få oversikt og har fokus på gebyrområdene vann og avløp. Det er likevel elementer som har forbedringspotensial og som kommunen bør jobbe aktivt med.

Saltdal kommune mener det foreligger et kommunestyrevedtak om 100% selvkost på vann og avløps tjenestene og har praktisert selvkost deretter, dvs. at kommunen hovedsakelig skal være selvfinansierende vedrørende vann og avløpstjenesten ved hjelp av gebyrinntektene. Saltdal kommunen kan ikke dokumentere vedtak om 100% selvkost. Ved framføring av

[1] Selvkostmodellen Momentum Selvkost Kommune. Dette programmet som er laget av EnviDan Momentum AS

underskudd i selvkostregnskapet må kommunestyret ha et vedtak på at kostnaden ved tjenesten fullt ut skal dekkes av brukerne. Hvis ikke må underskuddet dekkes av frie midler.

Saltdal kommune har i sin økonomiplan[2] presisert at VA-nettet har stort rehabiliterings- og vedlikeholdsetterslep og at det er forventet større utfordringer med økte investeringer på vann og avløp[3]. Derfor bør disse utfordringene kartlegges slik at man kan legge en god strategisk plan for å sikre innbyggerne i Saltdal kommune stabile gebyrer og god kvalitet på tjenestene. En langsiktig hovedplan for vann og avløp bør derfor utarbeides.

Når det gjelder kalkyler for timespris ved bruk av maskiner og utstyr, må denne gjennomgås og kvalitetssikres. Saltdal kommune kan pr. idag ikke dokumentere hvordan de har kalkulert timesprisen på maskiner og utstyr.

Når det gjelder avskrivninger så er det en differanse mellom regnskap og selvkostregnskap. Som det nevnes i kapittel 2.3.5 så har ikke Saltdal kommune kunnet redegjøre for disse forskjellene. Beløpet på forskjellene er ikke av vesentlig betydning, men at disse midlertidige forskjellene øker, kan indikere feilføring av kalkulatoriske kostnader. Årsaken til de midlertidige forskjellene bør identifiseres, da det gir en bedre oversikt over når de midlertidige forskjellene har oppstått og når slike midlertidige forskjeller forsvinner.

Svar på problemstillingene:

Har Saltdal kommune beregnet henførbare kostnader til gebyrområdene korrekt, og gir selvkostkalkylene et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene?

- **Saltdal kommune følger i stor grad retningslinjene for selvkost på vann og avløp.**

[2] Økonomiplan 2020-2023

[3] Bl.a. tilstandsvurdering av vann- og avløpsnettet i sentrum av Rognan inkl. Høyjarfallmoen, det skal etableres en permanent løsning for demningen ved Mølndammen slik at denne blir klassifisert som en 0-dam, dvs. at den etter dette ikke skal kreve noen oppfølging fra kommunens side.

Hvordan kalkulerer Saltdal kommune sine internpriser innenfor selvkostområdet ved bruk av egen maskinpark?

- **Saltdal kommune kan i liten grad dokumentere kalkulerte internpriser ved bruk av egen maskinpark.**

Anbefalinger

Saltdal kommune bør:

1. Utarbeide en langsiktig Hovedplan vann og avløp
2. Få oversikt over midlertidige forskjeller og korrekte avskrivninger.
3. Kvalitetssikre og utarbeide kalkyler på timespris på utstyr og maskiner i egen maskinpark.
4. Få oversikt om kommunen har vedtak om 100% selvkost
5. Utarbeide et forslag til vedtak om 100 % selvkost, slik at underskudd kan fremføres.
6. Sørge for å nullstille alle negative selvkostfond der det ikke er fattet vedtak om 100% selvkost, dette må tapsføres.

På bakgrunn av kommunedirektøren sin kommentar har revisjonen tilføyet 2 ekstra anbefalinger. 5 og 6 er tilføyet etter kommunedirektøren har avgitt sin kommentar.

«Hovedplaner bør revideres hvert fjerde år for å være oppdatert med hensyn til endringer i rammer og krav, og slik at grunnlaget for å utarbeide budsjett- og økonomiplan er oppdatert. Siden sektoren skal finansieres med gebyr fra abonnentene, må det utføres selvkostberegninger som viser hvordan gebyrene påvirkes av gjennomføringen av hovedplanen. Ved vedtak av en hovedplan vil spørsmålet om selvkostperioden være et aktuelt tema. Kan det oppnås selvkostdekning med en akseptabel gebyrøkning innenfor 5-årsreglen for praktisering av selvkost, eller bør kommunene bidra med mellomfinansiering i noen år for å hindre for stor belastning på dagens abonnenter?»

Saltdal kommune nevner også i sin økonomiplan at det er store utfordringer med økte investeringer og vedlikehold på vann og avløp. Derfor bør disse utfordringene kartlegges slik at man kan legge en god strategisk plan for å sikre innbyggerne i Saltdal kommune stabile gebyrer og god kvalitet på tjenestene.

3.6 Konklusjon og anbefaling

3.6.1 Konklusjon

Etter gjennomgang av tilsendt dokumentasjon og samtaler med relevante personer i Saltdal kommune, så mener revisjonen at kommunen har jobbet godt med å få oversikt over og har fokus på gebyrområdene vann og avløp. Det er likevel elementer som har forbedringspotensial og som kommunen bør jobbe aktivt med.

Saltdal kommune mener det foreligger et kommunestyrevedtak om 100% selvkost på vann og avløps tjenestene og har praktisert selvkost deretter, dvs. at kommunen hovedsakelig skal være selvfinansierende vedrørende vann og avløpstjenesten ved hjelp av gebyrinntektene. Saltdal kommunen kan ikke dokumentere vedtak om 100% selvkost. Ved framføring av underskudd i selvkostregnskapet må kommunestyret ha et vedtak på at kostnaden ved tjenesten fullt ut skal dekkes av brukerne. Hvis ikke må dette dekkes av frie midler.

Saltdal kommune har i sin økonomiplan[16] presisert at VA-nettet har stort rehabiliterings- og vedlikeholdsetterslep og at det er forventet større utfordringer med økte investeringer på vann og avløp[17]. Derfor bør disse utfordringene kartlegges slik at man kan legge en god strategisk plan for å sikre innbyggerne i Saltdal kommune stabile gebyrer og god kvalitet på tjenestene. En langsiktig hovedplan for vann og avløp bør derfor utarbeides.

Når det gjelder kalkylene på timespris ved bruk av maskiner og utstyr,må denne gjennomgås og kvalitetssikres. Saltdal kommune kan ikke dokumentere hvordan de har kalkulert timesprisen på maskiner og utstyr.

På de kalkulatoriske avskrivningene så er det en differanse mellom regnskap og selvkostregnskap. Som nevnt i kapittel 2.3.5 så har ikke Saltdal kommune kunnet redegjøre for disse forskjellene. Differansen er ikke av vesentlig betydning, men at disse midlertidige forskjellene øker, kan indikere feilføring av kalkulatoriske kostnader. Årsaken til de midlertidige forskjellene bør identifiseres, da det ville gi en bedre oversikt over når de midlertidige forskjellene har oppstått og når slike midlertidige forskjeller forsvinner.

[16] Økonomiplan 2020-2023

[17] Bl.a. tilstandsvurdering av vann- og avløpsnettet i sentrum av Rognan inkl. Høyjarfallmoen, det skal etableres en permanent løsning for demningen ved Mølndammen slik at denne blir klassifisert som en 0-dam, dvs. at den etter dette ikke skal kreve noen oppfølging fra kommunens side.

Svar på problemstillingene:

Har Saltdal kommune beregnet henførbare kostnader til gebyrområdene korrekt, og gir selvkostkalkylene et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene?

- **Saltdal kommune følger i stor grad retningslinjene for brukerbetaling vedrørende selvkost på vann og avløp.**

Hvordan kalkulerer Saltdal kommune sine internpriser innenfor selvkostområdet ved bruk av egen maskinpark?

- **Saltdal kommune kan i liten grad dokumentere kalkulerte internpriser ved bruk av egen maskinpark.**

3.6.2 Anbefalinger

Saltdal kommune bør:

1. Utarbeide en langsiktig hovedplan vann og avløp
2. Få oversikt over midlertidige forskjeller og korrekte avskrivninger.
3. Kvalitetssikre og utarbeide kalkyler på timespris på utstyr og maskiner i egen maskinpark.
4. Få oversikt om kommunen har vedtak om 100% selvkost
5. Utarbeide et forslag til vedtak om 100 % selvkost, slik at underskudd kan fremføres.
6. Sørge for å nullstille alle negative selvkostfond der det ikke er fattet vedtak om 100% selvkost, dette må tapsføres.

På bakgrunn av kommunedirektøren sin kommentar har revisjonen tilføyet 2 ekstra anbefalinger. 5 og 6 er tilføyet etter kommunedirektøren har avgitt sin kommentar.

Salten Kontrollutvalgservice
Postboks 54, 8138 Inndyr

Vår dato:	Jnr	ark
11.11.2020	20/1135	417– 5.3

SAK 23/20

Rapport forvaltningsrevisjon: Selvkost Vann og avløp

Saksgang:	Møtedato:
Kontrollutvalget	18.11.2020

Vedlegg:

- Salten kommunerevisjon IKS, 27.10.2020: Rapport forvaltningsrevisjon: Selvkost – Vann og avløp

Bakgrunn for saken

Forvaltningsrevisjonen har sin bakgrunn i vedtak i kommunestyret sak 105/19 *Kommunale avgifter og gebyrer 2020. Fastsettelse av gebyrer.* I tilknytning til nevnte sak ble det vedtatt å be *«Kontrollutvalget foreta en forvaltningsrevisjon for å sikre og dokumentere at selvkostprinsippet overholdes. I en slik gjennomgang bør man også se på timekostnad ved bruk av egen maskinpark.»* I vedtatt Plan for forvaltningsrevisjon (kommunestyret sak 92/20), er Selvkost vann og avløp satt som prioritet nummer 1.

Videre har revisjonen bakgrunn i kontrollutvalgets bestilling 11.02.2020, sak 04/20.

Formålet med forvaltningsrevisjonen har vært *å vurdere om Saltdal kommune behandler selvkosttjenestene for vann og avløp i henhold til lov og forskrift. I tillegg vurderes hvordan Saltdal kommune kalkulerer sine internpriser innenfor selvkostområdet ved bruk av egen maskinpark.*

Følgende problemstillinger har vært undersøkt i denne revisjonen:

1. Har Saltdal kommune beregnet henførbare kostnader til gebyrområdene korrekt, og gir selvkostkalkylene et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene?

2. Hvordan kalkulerer Saltdal kommune sine internpriser innen selvkostområdet ved bruk av egen maskinpark?

Kort om selvkost:
Enkelte av kommunenes tjenester finansieres gjennom gebyrer fra innbyggerne. Størst omfang er det for vannforsyning, avløp og renovasjon. Selvkost innebærer at gebyrene fra innbyggerne i sum ikke kan overstige hva det koster å levere tjenesten. Sagt på en annen måte: selvkost setter en øvre ramme for hva kommunen kan kreve inn i kommunale avgifter på det respektive området. Ulike selvkostområder skal behandles separat.
Grunnlag for beregning av selvkost fremkommer av tre hovedkategorier av kostnader:

Direkte kostnader: arbeid, varer og tjenester som anvendes for å yte tjenesten, og som alltid kan henføres til den aktuelle tjenesten.

Indirekte kostnader: kostnader til aktiviteter som mer indirekte kan være koblet til deler av tjenesten, f.eks administrasjon eller kontroll og revisjon.

Kapitalkostnader: kostnader som oppstår når kommunen binder opp kapital i en investering (bygninger, anlegg mv.). Årlige kapitalkostnader består av to elementer:
Avskrivningskostnader: kostnadsfordeling av anskaffelseskost over brukstiden.
Alternativkostnaden (kalkulatorisk rentekostnad): den avkastning kommunen alternativt kunne oppnå ved å plassere penger tilsvarende (netto) investeringsbeløpet i markedet (etter avskrivninger).

Revisjonskriterier (krav og forventinger som kan stilles til den funksjon/aktivitet som undersøkes av revisjonen), er utledet fra bl.a kommuneloven, lov om kommunale vass- og avløpsanlegg, samt Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. En fullstendig utledning av revisjonskriteriene finnes som vedlegg 2 til rapporten (s 35-47)

Revisjonen er gjennomført ved intervjuer (muntlig og epost) samt analyse av regnskapstall og dokumenter.

Revisors funn og vurderinger: 1. Har Saltdal kommune beregnet henførbare kostnader til gebyrområdene korrekt, og gir selvkostkalkylene et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene? 2. 1. Hvordan kalkulerer Saltdal kommune sine internpriser innen selvkostområdet ved bruk av egen maskinpark?

Revisjonskriterier:

- Saltdal kommune bør utarbeide forkalkyler for selvkost på vann og avløp, og framlegge kalkylene for kommunestyret. Forkalkylene bør dekke de nærmeste tre til fem årene.

- Etter utløpet av regnskapsåret bør Saltdal kommune sette opp etterkalkyler/selvkostkalkyle for tjenestene vann og avløp. Etterkalkylene bør dokumenteres overfor kommunestyret.

- Alle direkte og indirekte kostnader til drift, vedlikehold og kapital som kan henføres til produksjon og levering av vann- og avløpstjenester skal inngå i selvkostkalkylene.

- Saltdal kommune skal rapportere korrekte tall i KOSTRA-skjema nr.22 og 23.

- Saltdal kommune bør etter gjeldene retningslinjer bruke lineære avskrivninger og kalkulatoriske rentekostnader

- Saltdal kommune bør beregne og kompensere renter på akkumulert resultat av selvkostdriften det enkelte år.

- Saltdal kommune bør forvalte selvkostfondet etter retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester.

- Saltdal kommune bør ha rutiner som sikrer at fakturering og innkreving av gebyrer skjer i samsvar med forskrifter og gebyrregulativer.

- Saltdal kommune bør ha en langsiktig investerings- og vedlikeholdsplan

Revisors funn og vurderinger:

Selvkostregnskap:
Fra revisors rapport:

> *Saltdal kommune har dokumentert at de utarbeider og legger frem budsjetterte selvkostkalkyler for kommunestyret etter gjeldene regler. Forkalkylene dekker 3-5 år slik det fremgår av retningslinjene.*
>
> *Mottatt dokumentasjon viser at etterkalkyler/selvkostregnskap settes opp etter utløpet av regnskapsåret, dette danner regnskapsnote 12 for selvkosttjenester som presenteres som vedlegg til årsregnskapet og behandles av kommunestyret som en del av årsregnskapet.*
>
> *Direkte og indirekte kostnader føres til respektive selvkostansvar og funksjoner.*

Videre peker revisor på at kommunen har en god løsning på å føre kostnader og inntekter på rett funksjon i regnskapet. Men samtidig er revisor klar på at *«Når det gjelder kalkylene på timespris ved bruk av maskiner og utstyr, må disse gjennomgås og kvalitetssikres. Saltdal kommune kan ikke dokumentere hvordan de har kalkulert timesprisen på maskiner og utstyr.»*

Revisor har ettergått om korrekte tall fra regnskapet er brukt i KOSTRA. Det er ikke funnet avvik på dette.

Kapitalkostnader:
Fra revisors rapport:

> *Saltdal kommune følger gjeldene retningslinjer ved bruk av lineære avskrivninger og kalkulatoriske rentekostnader. Saltdal kommune kompenserer for rente på akkumulert resultat etter gjeldene forskrifter.*

Avskrivninger viser derimot differanse mellom kommuneregnskap og selvkostregnskap, uten at kommunen kan redegjøre for forskjellene

Selvkostfond:
Fra revisors rapport:

> *Saltdal kommune holder seg til tilbakeholdstiden på 5 år som er i henhold til retningslinjene. I budsjettutviklingen ser vi en positiv utvikling på fondene og det vil i perioden år 2021 balanseres rundt kr 0,- + på vann og på avløpsfondet vil det balansere rundt kr 0,- i 2023 - noe som revisjonen ser positivt på.*

Revisor opplyser i rapporten at kommunen mener det er fattet et vedtak i kommunestyret om 100 % selvkost på vann og avløp, og at selvkost er praktisert i henhold til dette. Revisor peker på at kommunen ikke kan dokumentere slit vedtak, og at *«Ved framføring av underskudd i selvkostregnskapet må kommunestyret ha et vedtak på at kostnaden ved tjenesten fullt ut skal dekkes av brukerne. Hvis ikke må dette dekkes av frie midler.»*

Rutiner for innkreving av gebyrer:
Kommunen har gode rutiner for innkreving og for oppdatering av abonnenter.

Investerings- og vedlikeholdsplan:
Revisor peker på viktigheten av slike planer i og med at det kan bidra til å forutsi og budsjettere fremtidige utgifter og inntekter. Kommunen har imidlertid ikke slike langsiktige planer. Hovedplan for vann og avløp er fra 2005/2006. Revisor viser til veileder på området: *«Hovedplaner bør revideres hvert fjerde år for å være oppdatert med hensyn til endringer i rammer og krav, og slik at grunnlaget for å utarbeide budsjett- og økonomiplan er oppdatert. Siden sektoren skal finansieres med gebyr fra abonnentene, må det utføres selvkostberegninger som viser hvordan gebyrene påvirkes av gjennomføringen av hovedplanen.»*

Revisors konklusjon og anbefalinger:
På bakgrunn av sine undersøkelser konkluderer revisor som følger:

1. Saltdal kommune følger i stor grad retningslinjene for brukerbetaling vedrørende selvkost på vann og avløp.

2. Saltdal kommune kan i liten grad dokumentere kalkulerte internpriser ved bruk av egen maskinpark.

Det gis følgende anbefalinger fra revisor:

Saltdal kommune bør:

1. Utarbeide en langsiktig Hovedplan vann og avløp

2. Få oversikt over midlertidige forskjeller og korrekte avskrivninger.

3. Kvalitetssikre og utarbeide kalkyler på timespris på utstyr og maskiner i egen maskinpark.

4. Få oversikt om kommunen har vedtak om 100% selvkost

5. Utarbeide et forslag til vedtak om 100 % selvkost, slik at underskudd kan fremføres.

6. Sørge for å nullstille alle negative selvkostfond der det ikke er fattet vedtak om 100% selvkost, dette må tapsføres.

Fremdrift og timeforbruk:
Ved overlevering av rapporten er det opplyst om at det har gått med 260 timer, hvilket er innenfor de 250-300 timer som var beskrevet i revisors prosjektplan. Rapporten skulle vært ferdig 31. mai 2020. Forsinket levering er bl.a forklart med sykefravær hos den ansatte som var revisors kontaktperson.

Rådmannens kommentar:
Rådmannens kommentar er i sin helhet lagt ved rapporten.

Vurdering:
Salten kommunerevisjon IKS har gjennomført en undersøkelse og utarbeidet en rapport vedrørende selvkost for brukerbetaling vann og avløp i samsvar med bestillingen.

Rapporten får frem at kommunen har gode systemer for å sikre korrekte direkte og indirekte kostnader. Videre får rapporten frem at kommunen følger regelverket for kapitalkostnader.

Rapporten får også frem forbedringsmuligheter, bl.a at det mangler langsiktig plan for investering og vedlikehold, og mangler ved kalkylene på timespris ved bruk av maskiner og utstyr.

Revisor har foreslått konkrete tiltak til forbedringer.

Revisor stiller i møtet for å gå gjennom hovedtrekkene i rapporten, og svare på spørsmål fra kontrollutvalget

Forslag til vedtak (innstilling til kommunestyret):

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Selvkost – Vann og avløp er forelagt kommunestyret i Saltdal og tas til etterretning.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren merke seg rapportens anbefalinger.
3. Kommunestyret vil trekke frem følgende forhold for oppfølgning fra administrasjonens side:.....

Inndyr, 11. november 2020

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Salten Kontrollutvalgservice
Postboks 54, 8138 Inndyr

Vår dato:	Jnr	ark
06.05.2022	22/496	417– 5.3

SAK 17/22

Oppfølgning av kommunestyrets vedtak: Eierskapskontroll Vensmoen Eiendom AS

Saksgang:	Møtedato:
Kontrollutvalget	05.04.2022
Kontrollutvalget	13.05.2022

Vedlegg:

a) Salten kommunerevisjon IKS, 8. desember 2019: Eierskapskontroll Vensmoen Eiendom AS (utdrag – forside, sammendrag, konklusjon og anbefaling)
b) Salten kontrollutvalgservice, 11. november 2020: Saksfremlegg sak 24/19 Rapport Eierskapskontroll Vensmoen Eiendom AS

Bakgrunn for saken:
Kommunestyret behandlet i sak 3/20 rapport fra eierskapskontroll med Vensmoen Eiendom AS. Rapporten (utdrag) og saksfremlegg er vedlagt saken.

I henhold til Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5 skal kontrollutvalget påse at kommunestyrets vedtak i tilknytning til behandlingen av rapporter om revisjon og eierskapskontroll følges opp. Kommunestyret fattet følgende vedtak i saken:

1. *Rapport fra eierskapskontroll med Vensmoen AS er lagt frem for Saltdal kommunestyre.*
2. *Rapporten tas til etterretning.*
3. *Rapportens funn tas med ved utarbeidelse av kommende saker angående kommunens eierskap.*

Anbefalingene i rapporten var som følger:

1. Saltdal kommune skal gjennomgå og oppdatere kommunens eiermelding og sikre at eierstyringsprinsippene følges

2. Saltdal kommune skal sørge for skriftlige fullmakter til eierrepresentanter som er forankret i vedtak i kommunestyret

3. Saltdal kommune skal sørge for årlig rapportering fra rådmannen og om kommunens eierskap

4. Saltdal kommune bør sørge for at folkevalgtopplæringen blir en del av eierskapsmeldingen

5. Saltdal kommune må sørge for egne eierskapsstrategier for alle sine selskaper

6. Saltdal kommune bør treffe tiltak for å sikre at innkallinger til generalforsamling kan behandles av kommunestyret

Ut fra at saken er satt på dagsorden er kommunedirektøren, eller den kommunedirektøren bemyndiger, bedt om å møte i kontrollutvalget kl 09.30 for å redegjøre om den oppfølgning vedtaket har fått fra administrasjonens side. Det er bedt om at en skriftlig versjon av redegjørelsen deles ut til utvalgets medlemmer i møtet. I tillegg kan kontrollutvalget ha ønske om i stille spørsmål i tilknytning til saken.

Forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget har i medhold av Forskrift om kontrollutvalg § 5 gjennomført en oppfølgning av kommunestyrets vedtak i sak 3/20 Rapport eierskapskontroll Vensmoen Eiendom AS

2. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte kommunestyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer .....

3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes kommunestyret til orientering.

Til behandling 13. mai 2022:

Skriftlig redegjørelse om oppfølgning av kommunestyrets vedtak er så langt ikke mottatt. Denne ettersendes så snart den foreligger.

Forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget har i medhold av Forskrift om kontrollutvalg § 5 gjennomført en oppfølgning av kommunestyrets vedtak i sak 3/20 Rapport eierskapskontroll Vensmoen Eiendom AS

2. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte kommunestyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer .....

3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes kommunestyret til orientering.

Inndyr, 6. mai 2022

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

a)

SALTEN
KOMMUNEREVISJON

Eierskapskontroll –

Vensmoen Eiendom AS

Saltdal kommune

Rapport desember 2019

Sammendrag

Salten kommunerevisjon IKS har i denne eierskapskontrollen sett nærmere på Saltdal kommunes eierstyring basert på eierskapet i Vensmoen Eiendom AS. Formålet med revisjonen har vært å belyse om Saltdal kommune legger til rette for god eierstyring.

Problemstillingen som vi søker å besvare er:

I hvilken grad legger Saltdal kommune til rette for god eierstyring?

- Sørger kommunen for
    - at folkevalgte får opplæring i eierstyring,
    - at eierrepresentantene har gyldig fullmakt, og
    - at selskapsspørsmål rapporteres til kommunestyret og avklares selskapsspørsmål i nødvendig grad i kommunestyret?

Innsamlingen av data baserer seg på dokumentstudier og samtaler og e-postutveksling med Virksomhetsleder Plan- og Utvikling.

På bakgrunn av kriteriene vi baserer prosjektet på blir vårt hovedfokus kommunes organisering av sitt arbeid med eierstyring.

Samlet sett har kommunen flere tiltak som kan legge til rette for god eierstyring. Kommunen har utarbeidet en eiermelding som gir mye og nyttig informasjon, denne er imidlertid lite leservennlig og ikke oppdatert på 9 år. Det forhold at hverken selskapet eller kommunen ser ut til å følge opp bestemmelsene i strategien tilsier også at eierskapsmeldingen må løftes frem og gjøres tilgjengelig både med tanke på språk systematikk og at den er lett å finne når en trenger en oppdatert versjon.

Kommunen har sørget for at folkevalgte får opplæring i eierstyring. Dette er bra. Dette er imidlertid ikke tatt med i eierstyringsstrategiene og dermed i liten grad formalisert. Det bør også vurderes tilbud om flere bolker med opplæring utover i perioden. Revisjonen mener at opplæring av folkevalgte representanter bør bli en del av eierskapsmeldingen.

Kommunestyret er kommunens øverste organ for eierstyring og har etter det revisjonen har fått seg forelagt ikke delegert myndighet til andre organer på dette området. Innsetting av formannskapet som generalforsamling for Vensmoen Eiendom AS er gjort ved vedtak i kommunestyret. Det foreligger imidlertid ikke skriftlige fullmakter fra kommunestyret til medlemmene i formannskapet om at de har myndighet til å møte på generalforsamling for kommunestyret.

Saltdal kommune har ikke hatt eierstrategier til hvert enkelt selskap. Det er positivt at dette nå er kommet på plass for Vensmoen Eiendom AS.

Kommunen har ikke sørget for gjennomgang av selskapsstrategiene årlig slik de selv har stilt krav til i Eierskapsmeldingen av 2011. Revisjonen mener dette må gjennomføres.

Det er gjennomført eiermøter mellom selskapet og kommunen og dette har gitt resultater i form av både styrestrategier og egne eierskapsstrategier for selskapet.

Kommunen må få på plass rutiner som sikrer kommunestyrebehandling av generalforsamlingsdokumenter. Dette vil langt på vei sikre at representantene kan formidle kommunestyrets syn ved behandling av saker i generalforsamlingen. En måte å gjøre dette på er å sørge for at en innkallingsfrist til generalforsamlingen som er tilpasset kommunestyrets behov tas inn i selskapets vedtekter.

For å aktualisere og gjøre eierskapsmeldingen til et godt og oppdatert verktøy for kommunens eierstyringsarbeid må kommunen sørge for årlig rapportering fra rådmannen om kommunens eierskap.

Konklusjon

Saltdal kommune legger i noen grad til rette for god eierstyring.

6 Konklusjoner og anbefalinger

I hvilken grad legger Saltdal kommune til rette for god eierstyring?

Samlet sett har kommunen flere tiltak som kan legge til rette for god eierstyring. Kommunen har utarbeidet en eiermelding som gir mye og nyttig informasjon, denne er imidlertid lite leservennlig og ikke oppdatert på 9 år. Det forhold at hverken selskapet eller kommunen ser ut til å følge opp bestemmelsene i strategien tilsier også at eierskapsmeldingen må løftes frem og gjøres tilgjengelig både med tanke på språk systematikk og at den er lett å finne når en trenger en oppdatert versjon. Revisjonen mener eierskapsmeldingen i sin helhet bør revideres.

Kommunen har sørget for at folkevalgte får opplæring i eierstyring. Dette er bra. Dette er imidlertid ikke tatt med i eierstyringsstrategiene i Eierskapsmeldingen fra 2011 og dermed i liten grad formalisert. Det bør også vurderes tilbud om flere bolker med opplæring utover i perioden. Revisjonen mener at opplæring av folkevalgte representanter bør bli en del av eierskapsmeldingen.

Kommunestyret er kommunens øverste organ for eierstyring og har etter det revisjonen har fått seg forelagt ikke delegert myndighet til andre organer på dette området. Innsetting av formannskapet som generalforsamling for Vensmoen Eiendom AS er gjort ved vedtak i kommunestyret. Det foreligger imidlertid ikke skriftlige fullmakter fra kommunestyret til medlemmene i formannskapet om at de kan møte på generalforsamling for kommunestyret.

Saltdal kommune har ikke hatt eierstrategier til hvert enkelt selskap i Eiermeldingen fra 2011. Det er positivt at dette nå er kommet på plass for Vensmoen Eiendom AS. Dette må imidlertid på plass for alle kommunens selskaper.

Kommunen har ikke sørget for gjennomgang av selskapsstrategiene årlig slik de selv har stilt krav til i Eierskapsmeldingen av 2011. Revisjonen mener dette må gjennomføres.

Det er gjennomført eiermøter mellom selskapet og kommunen og dette har gitt resultater i form av både styrestrategier og egne eierskapsstrategier for selskapet.

Kommunen må få på plass rutiner som sikrer kommunestyrebehandling av generalforsamlingsdokumenter. Dette ville langt på vei også sikre at representantene kan formidle kommunestyrets syn ved behandling av saker i generalforsamlingen. En måte å gjøre dette på er å sørge for en innkallingsfrist som er tilpasset kommunestyrets behov tas inn i selskapets vedtekter.

For å aktualisere og gjøre eierskapsmeldingen til et godt og oppdatert verktøy for kommunens eierstyringsarbeid må kommunen sørge for årlig rapportering fra rådmannen og om kommunens eierskap.

5.1 Konklusjon:

Saltdal kommune legger i noen grad til rette for god eierstyring.

5.2 Anbefalinger:

1. Saltdal kommune skal gjennomgå og oppdatere kommunens eiermelding og sikre at eierstyringsprinsippene følges
2. Saltdal kommune skal sørge for skriftlige fullmakter til eierrepresentanter som er forankret i vedtak i kommunestyret
3. Saltdal kommune skal sørge for årlig rapportering fra rådmannen og om kommunens eierskap
4. Saltdal kommune bør sørge for at folkevalgtopplæringen blir en del av eierskapsmeldingen
5. Saltdal kommune må sørge for egne eierskapsstrategier for alle sine selskaper
6. Saltdal kommune bør treffe tiltak for å sikre at innkallinger til generalforsamling kan behandles av kommunestyret

Salten Kontrollutvalgservice
Postboks 54, 8138 Inndyr

Vår dato:	Jnr	ark
10.12.2019	19/234	417– 5.3

b

SAK 24/19

Rapport eierskapskontroll: Vensmoen Eiendom AS

Saksgang:	Møtedato:
Kontrollutvalget	17.12.2019

Vedlegg:

- Salten kommunerevisjon IKS, 08.12.2019: Rapport eierskapskontroll: Vensmoen Eiendom AS

Bakgrunn for saken:
Kommunestyrets vedtatte plan for selskapskontroll forrige periode ba om gjennomføring av slik kontroll i Vensmoen Eiendom AS. På denne bakgrunn har kontrollutvalget i møte 22. oktober 2018 bedt revisor gjennomføre en eierskapskontroll med selskapet. Utskrift av dette vedtaket ble imidlertid ikke oversendt før 8. mars 2019.

Revisor har utarbeidet og levert en rapport i samsvar med bestillingen. Følgende en hentet fra rapportens sammendrag:

> Salten kommunerevisjon IKS har i denne eierskapskontrollen sett nærmere på Saltdal kommunes eierstyring basert på eierskapet i Vensmoen Eiendom AS. Formålet med revisjonen har vært å belyse om Saltdal kommune legger til rette for god eierstyring.
>
> Problemstillingen som vi søker å besvare er:
>
> I hvilken grad legger Saltdal kommune til rette for god eierstyring?
> • Sørger kommunen for
> o at folkevalgte får opplæring i eierstyring,
> o at eierrepresentantene har gyldig fullmakt, og
> o at selskapsspørsmål rapporteres til kommunestyret og avklares selskapsspørsmål i

nødvendig grad i kommunestyret?

Innsamlingen av data baserer seg på dokumentstudier og samtaler og e-postutveksling med Virksomhetsleder Plan- og Utvikling.

På bakgrunn av kriteriene vi baserer prosjektet på blir vårt hovedfokus kommunes organisering av sitt arbeid med eierstyring.

Samlet sett har kommunen flere tiltak som kan legge til rette for god eierstyring. Kommunen har utarbeidet en eiermelding som gir mye og nyttig informasjon, denne er imidlertid lite leservennlig og ikke oppdatert på 9 år. Det forhold at hverken selskapet eller kommunen ser ut til å følge opp bestemmelsene i strategien tilsier også at eierskapsmeldingen må løftes frem og gjøres tilgjengelig både med tanke på språk systematikk og at den er lett å finne når en trenger en oppdatert versjon.

Kommunen har sørget for at folkevalgte får opplæring i eierstyring. Dette er bra. Dette er imidlertid ikke tatt med i eierstyringsstrategiene og dermed i liten grad formalisert. Det bør også vurderes tilbud om flere bolker med opplæring utover i perioden. Revisjonen mener at opplæring av folkevalgte representanter bør bli en del av eierskapsmeldingen.
Saltdal kommune – Eierskapskontroll – Vensmoen Eiendom AS
Salten kommunerevisjon IKS - 2019 5

Kommunestyret er kommunens øverste organ for eierstyring og har etter det revisjonen har fått seg forelagt ikke delegert myndighet til andre organer på dette området. Innsetting av formannskapet som generalforsamling for Vensmoen Eiendom AS er gjort ved vedtak i kommunestyret. Det foreligger imidlertid ikke skriftlige fullmakter fra kommunestyret til medlemmene i formannskapet om at de har myndighet til å møte på generalforsamling for kommunestyret.

Saltdal kommune har ikke hatt eierstrategier til hvert enkelt selskap. Det er positivt at dette nå er kommet på plass for Vensmoen Eiendom AS.

Kommunen har ikke sørget for gjennomgang av selskapsstrategiene årlig slik de selv har stilt krav til i Eierskapsmeldingen av 2011. Revisjonen mener dette må gjennomføres.

Det er gjennomført eiermøter mellom selskapet og kommunen og dette har gitt resultater i form av både styrestrategier og egne eierskapsstrategier for selskapet.

Kommunen må få på plass rutiner som sikrer kommunestyrebehandling av generalforsamlingsdokumenter. Dette vil langt på vei sikre at representantene kan formidle kommunestyrets syn ved behandling av saker i generalforsamlingen. En måte å gjøre dette på er å sørge for at en innkallingsfrist til generalforsamlingen som er tilpasset kommunestyrets behov tas inn i selskapets vedtekter.

For å aktualisere og gjøre eierskapsmeldingen til et godt og oppdatert verktøy for kommunens eierstyringsarbeid må kommunen sørge for årlig rapportering fra rådmannen om kommunens eierskap.

Konklusjon
Saltdal kommune legger i noen grad til rette for god eierstyring.

Vurdering:
Revisor har utarbeidet en rapport i samsvar med bestillingen. Ved oversendelse er det opplyst at det er gått med cirka 130 timer til revisors arbeid. Det var ikke fastsatt noe timetall ved bestillingen. Det har uansett gått svært lang tid fra bestilling til leveranse av ferdig rapport.

Forslag til vedtak (innstilling til kommunestyret):

1. Rapport fra eierskapskontroll med Vensmoen AS er lagt frem for Saltdal kommunestyre.
2. Rapporten tas til etterretning.
3. Rapportens funn tas med ved utarbeidelse av kommende saker angående kommunens eierskap.

Inndyr, 10. desember 2019

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Salten Kontrollutvalgservice
Postboks 54, 8138 Inndyr

Vår dato:	Jnr	ark
06.05.2022	22/497	417– 5.3

SAK 18/22

Redegjørelse fra administrasjonen: Om kommunens håndtering av mobbing i grunnskolen

Saksgang:	Møtedato:
Kontrollutvalget	13.05.2022

Vedlegg:

a) Rognan barneskole: Plan for arbeid med elevenes skolemiljø

Bakgrunn:

Saken er satt på dagsorden etter avtale med utvalgets leder.

Ut fra at saken er satt på dagsorden sak er kommunedirektøren, eller den kommunedirektøren bemyndiger, bedt om å møte i kontrollutvalget kl 10.15 for å redegjøre og svare på eventuelle spørsmål fra utvalget. Som bakgrunnsinformasjon til utvalget legges ved Rognan barneskole sin Plan for arbeid med elevenes skolemiljø. Det er bedt om at redegjørelsen omfatter

- Omfang av mobbing: Antall saker per skole per år de 3 siste skoleårene
- Skolene skal i henhold til Opplæringslova § 9a dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle skolens aktivitetsplikt på området. I hvilken grad følges dette opp? Foretas det kontroller med at skolen følger opp krav til dokumentasjon?
- Har skolene rutiner for å informere foreldre om hvordan de kan ta opp mobbing eller mistanke om mobbing?
- Har skolene innført mobbeknapp eller lignende tiltak slik at elevene kan melde fra om mobbing.

I tillegg kan utvalget ha spørsmål tilknyttet saken.

Forslag til vedtak:
Saken legges uten forslag til vedtak.

Inndyr, 6. mai 2022

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

PLAN FOR ARBEID MED ELEVENES SKOLEMILJØ

ROGNAN BARNESKOLE

INNHOLD:

1. Innledning

2. Målsetting/formål

3. Særskilt sårbare elever

4. Definisjoner på krenkende ord og handlinger

5. Forebyggende og holdningsskapende tiltak ved Rognan Barneskole

6. Rutiner for avdekking av krenkende ord og handlinger, samt tiltak

7. Skolens råd og utvalg

Sist revidert:
Elevrådet: sept. 2020
FAU: 051020
Helsesykepleier: sept. 2020
Lærerkollegiet/plangruppa: Aug. 2020
SU/SMU: 261020

1 Innledning:

Opplæringsloven Kapittel 9a omhandler elevenes skolemiljø:

§ 9a-2. «*Alle elevar i grunnskolar og videregåande skolar har rett til et godt fysisk og*
psykososialt miljø som fremjar helse, trivsel og læring.»

§9a-3. «*Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.*

Skolen skal arbeide kontinuerleg og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av kapitlet blir oppfylte. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort.»

§9a-4. «*Alle som arbeider på skolen, skal følgje med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.*

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle.

Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka.

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørgje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.

Skolen skal sørgje for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.

Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak. I planen skal det stå

a) kva problem tiltaka skal løyse
b) kva tiltak skolen har planlagt
c) når tiltaka skal gjennomførast
d) kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka
e) når tiltaka skal evaluerast.

Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd.»

§9a-5. Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, skal vedkommande straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeigaren. Dersom det er ein i leiinga ved skolen som står bak krenkinga, skal skoleeigaren varslast direkte av den som fekk mistanke om eller kjennskap til krenkinga. Undersøking og tiltak etter § 9 A-4 tredje og fjerde ledd skal setjast i verk straks.

Med psykososialt miljø menes her de mellommenneskelige forholdene på skolen, det sosiale miljøet og hvordan elevene og personalet opplever dette. Det psykososiale miljøet skal virke positivt på elevenes helse, trivsel og læring, trygghet og sosiale tilhørighet.

Det er den enkelte elevs subjektive opplevelse av å bli krenket som er utgangspunktet for skolens håndtering av opplæringsloven § 9a - ”elevenes arbeidsmiljølov”.

Planen skal revideres årlig (elevråd, FAU, ansatte, helsesykepleier, SU). Ansvarlig for dette arbeidet er rektor.

2 Målsetting / formål:

- Skolen skal ved forebyggende tiltak redusere risikoen for at elever blir utsatt for krenkende ord og handlinger.
- Skolen skal ha rutiner som avdekker det dersom krenkelser ved hjelp av ord og handlinger forgår.
- Skolen skal ha rutiner som sikrer oppfølging dersom det avdekkes at elever blir utsatt for krenkende ord og handlinger.
- Skolens skal jobbe kontinuerlig, langvarig og systematisk for å sikre elevene et godt psykososialt miljø.

3 Særskilt sårbare elever

Skolen har et skjerpet ansvar for å ivareta elever med en særskilt sårbarhet. Disse elevene er i risiko for å bli utsatt for mobbing og andre krenkelser. Elevens sårbarhet får konsekvenser for hva som er egnede tiltak. Et godt læringsmiljø beskytter mot økt sårbarhet.

Alle kan være sårbare i kortere eller lengre perioder av livet, spesielt når vi har utfordrende livssituasjoner og relasjoner. Når elever er i en sårbar situasjon, er det viktig at skolen gjenkjenner og forstår, og ikke gjør sårbarhet til en stigmatiserende personlighets-karakteristikk.

Skolen må også kjenne til ulike faktorer som kan øke sårbarheten hos barn og unge.

Disse faktorene blir oftest delt opp i sårbarhetsfaktorer knyttet til

- det individuelle (som sykdom, diagnoser, temperament, språkvansker)
- familie (som omsorgssvikt, psykisk sykdom, samlivsbrudd, rus, høyt konfliktnivå)
- jevnaldrende (som mobbing, utfordring i å etablere og bli i stabile vennerelasjoner)
- miljøet (som fattigdom, kriminalitet, mangel på sosialt nettverk)

Sårbarhet kan være knyttet til for eksempel elevens religion, seksuelle orientering, kjønnsuttrykk, funksjonsevne, at eleven har atferdsvansker eller sosio-emosjonelle vansker eller forhold ved elevens familie og hjemmesituasjon. At en elev tidligere har vært utsatt for krenkelser, kan også gjøre en elev særskilt sårbar.

Noen elever kan være utagerende, mens andre elever lukker fortvilelse, utrygghet og sårbarhet inne i seg og blir stille. Andre igjen kan vise ulike uttrykk i forskjellige situasjoner. De kan ha både innagerende og utagerende uttrykk ut fra hvilken kontekst de er i, og hvilke mennesker de er sammen med. Noen elever kan se ut som om de har det helt fint. Disse elevene er gode til å tilpasse seg andres forventninger slik at ingen merker noe ved første øyekast

4 Definisjoner på krenkende ord og handlinger:

Mobbing *innebærer at en eller flere elever sier eller gjør vonde og ubehagelig ting mot en annen elev. Ved mobbing skjer dette gjentatte ganger, og den som blir utsatt, har vanskelig for å forsvare seg (jfr. Utdanningsdirektoratet).*

Utestenging *betyr at noen gjentatte ganger blir holdt utenfor en gruppe eller klasse.*

Vold *innebærer at noen bruker fysisk makt for å skade andre.*

Rasisme *innebærer at noen blir forskjellsbehandlet eller plaget, for eksempel fordi de har en annen hudfarge eller snakker et annet språk.*

Diskriminering *betyr at en person blir dårligere behandlet eller trakassert, for eksempel på grunn av kjønn, funksjonsevne, tro, hudfarge eller opprinnelse.*

Digital mobbing *er mobbing utført via mobil og/eller internett.*

Dersom elevene utfører krenkende ord og/eller handlinger i skoletiden, er det skolen sitt ansvarsområde. Elevers atferd utenom skoletid er i utgangspunktet foresatte sitt ansvar. Men atferd som har tydelig tilknytning til skolen, vil likevel bli oppfattet som at skolen har et medansvar.

5 Forebyggende og holdningsskapende tiltak ved Rognan barneskole:

Ulike aktiviteter som i stor grad er elevstyrte og bærer preg av medbestemmelse:

- Tilbud om fysisk aktivitet i spisefriminutt for elever på mellomtrinnet fire dager i uka.
- Bordtennis ute i alle friminutt.
- Fotballbane, dødballbane m.m. ute.
- Klatrejungel, samt diverse klatrestativ.
- Sandkasse, husker
- Fungerende elevråd.

Andre aktiviteter som fungerer som forebyggende og holdningsskapende tiltak:

- Fadderordning mellom 1. og 6. trinn.
- Overnattingstur 5. trinn
- Årlig høstaktivitetsdag for 1. - 4. trinn.
- Høstturdag for 5. – 7. trinn
- Tur i nærmiljøet for 1. trinn
- Fjellturer for 3. og 4. trinn
- Sykkeltur for 5. trinn
- Månedens forestilling for alle trinn. (ett trinn hver måned)
- Felles julekonsert for 1. – 4. og 5. – 7. trinn.
- Tema: «Sunn mat» - temauke på SFO
- «Åpen hall» - Idrettshallen er åpen for SFO-elever hver tirsdag mellom kl.14 og 15. Samarbeid mellom SFO, Frivilligsentralen og Fysioterapi.
- Alpintur til Misvær for 7. trinn.
- Årlig skidag for hele skolen.
- Idrettsdag for alle elever.

Aktivt holdningsarbeid:

- Utvidet skolehelsetjeneste – daglig tilstedeværelse fra helsesykepleier.
- «Sunt kosthold og tannhelse» - samarbeid med helsestasjon og tannhelsetjenesten – 3. trinn.

- Tema: «pubertet og selvbilde» - Samarbeid med helsestasjonen – 6. trinn.
- Tema: «rus og alkohol» Foreldremøte på 7. trinn. Samarbeid med rus og psykiatritjenesten, helsestasjon og politi.
- Info om helsesirkelen for 5. trinn – samarbeid med helsestasjonen.
- Foreldremøter om nettvett på 3. og 6. trinn.
- Foreldremøte om kropp og seksualitet på 2. trinn. Oppfølges av informasjon opp mot elevene – samarbeid med helsestasjonen.
- Tema: «Nettvett og sosiale medier» - foreldremøte på 6. trinn
- Fortløpende fokus på psykososialt miljø i alle klasser
- Klasseregler i alle klasser.

Konkrete tiltak for risikoutsatte elever:

- Skoleteam: Skolen har skoleteam bestående av skolens ledelse, aktuelle lærere, skolehelsetjenesten, barneverntjenesten og PPT. Representanter fra andre som arbeider med barn/ungdom kan også knyttes til skoleteamet i ulike situasjoner ved behov (Kommunepsykolog, fysioterapeut, barne- og ungdomspsykiatrien). Skoleteam vil kunne gi riktig hjelp raskere, bedre utnyttelsen av hjelpeapparatets ressurser, samt øke flerfaglig samarbeid rundt elever. Skoleteamet kan brukes av lærere, foreldre/foresatte, elever og andre samarbeidspartnere.
- Ansvarsgrupper rundt elever som mottar bistand fra flere tjenester og der det er behov for samordning av disse.
- Fraværsteam

Tiltak for samtlige elever:

- Helsesykepleier: Vi har helsesykeleier tilgjengelig daglig. Helsesykepleier gjennomfører avtalte samtaler med enkeltelever/grupper, samt åpen dør ved behov.
- Skolens ledelse har som regel åpen dør både for lærere som trenger å lufte bekymringer rundt elever og for elever som trenger noen å snakke med. Tilgjengeligheten er stor.
- Elevsamtaler med kontaktlærer minimum hvert halvår. Her tar man opp både faglig og sosial utvikling, samt trivsel i egen klasse og på skolen generelt.
- Utviklingssamtaler mellom kontaktlærer og foresatte hvert halvår. Elever deltar fra 5. trinn. Her tar man opp både faglig og sosial utvikling, samt trivsel i egen klasse og på skolen generelt.
- «Mitt valg»: «Mitt valg» er et Lions program. Gjennom «Mitt valg» er elevene med på leksjoner og aktiviteter som gir dem forståelse av seg selv og andre. De opplever mestring og glede. De får kompetanse til å stå trygt i egne valg. «Mitt valg» bidrar til at skolen ivaretar deler av opplæringsloven med tanke på å utvikle elevenes sosiale ferdigheter og et trygt og godt læringsmiljø. Programmet samsvarer svært godt med de nye tverrfaglige temaene «Folkehelse og livsmestring» og «Demokrati og medborgerskap» i den kommende læreplanen (gjeldende fra august 2020).

Skolens satsningsområder i forhold til ivaretakelse av det psykososiale miljøet:

- Systematisk arbeid med klasseledelse: Her arbeider vi mye med hva god klasseledelse er, og hva det innebærer for vår yrkesutøvelse. Vi har tydelig oppstart, avslutning, klare regler samt håndhevelse av disse. Det jobbes også med viktigheten av relasjonsledelse; gode relasjoner elev-lærer og elev-elev. Tydelig avklarte forventninger mellom aktørene i skolesamfunnet er også et viktig aspekt. Vi skal alle vite hva vi har å forholde oss til.
- Konkrete planer for overgangen mellom barnehage og barneskole, og mellom barneskole og ungdomsskole. Planene skal sikre gode overganger og ivaretakelse av elevenes behov.

6 Rutiner for avdekking av krenkende ord og handlinger, samt tiltak:

Alle ansatte ved Rognan barneskole har handlingsplikt. Det betyr at en skal:

- Gripe inn dersom det er nødvendig og mulig
- Varsle skolens ledelse om hendelsen
- Undersøke hva som har skjedd

Handlingspliktet er hjemlet i opplæringsloven § 9a-3 annet ledd

Skolen gjennomfører årlige elevundersøkelser fra 5. trinn. Undersøkelsene tar for seg tema krenkende ord og handlinger/mobbing. Etter undersøkelsen analyserer vi resultatet og setter inn tiltak der det trengs.

Skolen gjennomfører både elevsamtaler og utviklingssamtaler minst en gang per halvår. Et av temaene vi kommer inn på her er sosial trivsel i klassen og på skolen generelt, samt krenkende ord og handlinger/mobbing i elevgruppa generelt og i forhold til den aktuelle eleven spesielt.

Observasjoner av elever i samhandling gjennomføres kontinuerlig.

Dersom en er bekymret for en elev, kan dette drøftes både i eget team, med rektor, med helsesykepleier og i skoleteam.

Skolen og kommunen har etablert en egen meldingsfunksjon for bekymring rundt elevers skolemiljø på skolens- og kommunens hjemmeside. Meldingsfunksjonen er et bilde på skolens hjemmeside, «Meld fra om skolemiljø». Dette bildet er en lenke til et skjema som man kan fylle ut dersom man er bekymret for elevers skolemiljø. Utfylt skjema vil da bli sendt direkte til rektor. Meldingsfunksjonen kan benyttes av elever, foresatte, personale eller andre som opplever utfordringer rundt en elevs skolemiljø.

TILTAK VED MELDING OM ELLER MISTANKE OM KRENKELSER/MOBBING:

Tiltak som skal iverksettes	Ansvar	Tidspunkt
1) Når skolen får melding om krenkende ord/handlinger/mobbing, settes det i gang undersøkelse	Rektor	Umiddelbart
2) Konstaterer man krenkende ord/handlinger/mobbing, skal foresatte orienteres	Rektor	Snarest
3) Individuell samtale med den / de som har vært utsatt for krenkende ord/handlinger/mobbing	Rektor	Snarest
4) Individuell samtale med den / de som har utført krenkende ord/handlinger/mobbing, samt informasjon til heimen.	Rektor	Snarest
5) Informasjon til kontaktlærere Informasjon til resten av personalet	Rektor	Snarest
6) Møte med mobber, foresatte og kontaktlærer	Rektor	Snarest
7) Oppfølgingskontakt med elever og foresatte som er involverte	Rektor	Fortløpende
8) Dersom elev eller foresatte melder om krenkende ord/handlinger/mobbing og ber om tiltak, SKAL saken behandles jfr. §9A i opplæringsloven.	Rektor	Snarest
9) Dersom det i forbindelse med mobbingen blir avslørt alvorlig voldsutøvelse som fører til fysisk skade, eller som har høy risiko for å føre til fysisk skade, skal saken meldes til politiet. Vold i tilknytning til skolen er skolens ansvar, og skolen er dermed ansvarlig for å melde volden.	Rektor	Umiddelbart
10) Ved melding jfr. §9A, lages det tiltaksplan for å stoppe krenkende ord/handlinger/mobbing.	Rektor	Snarest
11) Dokumentasjon om saken arkiveres i elevmappen	Rektor	Fortløpende
12) Involverte parter får tilbakemelding om tiltak	Rektor	Fortløpende
13) Ved behov og ønske om det, benyttes skolens skoleteam, som består av inspektør, rådgiver, helsesykepleier, representant fra barnevernet, representant fra PPT	Inspektør	Ved behov

Tiltak av typen sanksjoner er beskrevet i skolens ordens- og oppførselsreglement

7 Skolens råd og utvalg:

SU (samarbeidsutvalg)/SMU(Skolemiljøutvalg):
Samarbeidsutvalget består av rektor, to lærerrepresentanter, vaktmester svømmehall (rep. andre tilsatte), to foresattrepresentanter, to elevrepresentanter, en politikerrepresentant. Rektor kaller inn til første konstituerende møte, samt påfølgende møter.

FAU (foreldrenes arbeidsutvalg):
FAU består av en foreldrerepresentant fra hvert trinn. Rektor kaller inn til første konstituerende møte. Til øvrige møter kan både rektor og leder kalle inn.

Elevråd:
Rognan barneskole har valgt å ha to elevråd. Ett råd for elever fra 5. – 7. trinn og ett for elever fra 1. – 4. trinn. Rådet består av to representanter fra hver klasse. Elevrådet har en lærerkontakt som har nedsatt ½ time per uke til dette arbeidet. Lærerkontakt har, i samråd med leder, ansvar for å kalle inn til møtene i rådet.

Referanser:
- Skolens ordensreglement
- Opplæringsloven med forskrifter
- Forvaltningsloven
- Håndbok for skolehelsetjenesten
- Opplegg: Barn som pårørende
- Opplegg. Alle har en psykisk helse
- www.udir.no:
- Rundskriv Udir-2-2010 Retten til et godt psykososialt miljø etter opplæringsloven kapittel 9a
- Overgangsplaner (barneskole-ungdomsskole og ungdomsskole-videregående skole)

Salten Kontrollutvalgservice
Postboks 54, 8138 Inndyr

Vår dato:	Jnr	ark
06.05.2022	22/498	417– 5.3

SAK 19/22

Orienteringer fra revisjon og sekretariat

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
13.05.2022

Vedlegg:

Bakgrunn for saken:
Kontrollutvalget gis orienteringer fra revisjon og sekretariat om status når det gjelder arbeidet med kontroll og tilsyn.

Inndyr 6. mai 2022

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Salten Kontrollutvalgservice
Postboks 54, 8138 Inndyr

Vår dato:	Jnr	ark
06.05.2022	22/499	417– 5.3

SAK 20/22

Eventuelt

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
13.05.2022

Vedlegg:

Forslag til vedtak:

Inndyr 6. mai 2022

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget